

**Громадська організація
«Південна фундація педагогіки»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ
учасників міжнародної
науково-практичної конференції

**«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ:
НАПРЯМКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ»**

14–15 квітня 2017 р.

**Одеса
2017**

УДК 37.01+159.9(477+100)(063)
ББК 74+88я43
П 24

П 24 Педагогіка і психологія: напрями та тенденції розвитку в Україні та світі:
Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції
(14–15 квітня 2017 р., м. Одеса). – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2017. –
180 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 37.01+159.9(477+100)(063)
ББК 74+88я43

© Автори статей, 2017
© Південна фундація педагогіки, 2017

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Курісова К. В., Азарова О. К. ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА	9
Балджи С. В. ПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ УНІВЕРСИТЕТІВ	12
Курісова К. В., Вітер В. І. ВПЛИВ ІГОР, ПРАЦІ ТА НАВЧАННЯ НА ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ	15
Грінцова О. М. ДО ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТІВ НА ПЕДАГОГІЧНУ ПРОФЕСІЮ	17
Деркач О. Л. ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТРИВОЖНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	20
Ткаченко Н. В., Дудко А. О. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ САМООЦІНКИ ТА АФІЛІАЦІЇ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	22
Єременко Л. В. РОЗВИТОК НАУКОВИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ПСИХОЛОГІЧНУ ДОПОМОГУ	24
Ильашенко В. И., Бас К. С. РЕЗУЛЬТАТИ ІССЛЕДОВАНИЯ	27
Івачевська О. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ ВРЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ КОНФЛІКТІВ	30
Каратун Н. С. ОСОБЛИВОСТІ ФРУСТРАЦІЇ ЯК ПСИХІЧНОГО СТАНУ ОСОБИСТОСТІ	32
Кононенко К. А. ТВОРЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НА УРОВНЕ ПИКОВЫХ ПЕРЕЖИВАНИЙ И ПЕРЕЖИВАНИЙ БЕЗДНЫ	34
Кравець Г. В. ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОБРАЗИ ОСОБИСТОСТІ	37
Кравчук С. Л. ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЦІННОСТЕЙ ТА НЕКОНСТРУКТИВНИХ ФОРМ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ СФЕРІ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ	39

них установ, зокрема шкіл та при прогнозуванні афіліативної поведінки в учнів з різним рівнем самооцінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зинько Е.В. Соотношение характеристик самооценки и уровня притязаний. Часть 1. / Зинько Е.В. / Самооценка и ее параметры // Психологический журнал. – 2006. том 27, № 3.
2. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Ильин Е. П. – СПб.: Питер, 2008.
3. Кузнецова И. В. Потребность человека в эмоционально-доверительном общении / Кузнецова И. В. – СПб., 1999, – 46 с.

Сременко Л. В.

кандидат психологічних наук,

старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук

Таврійський державний агротехнологічний університет

м. Мелітополь, Запорізька область, Україна

РОЗВИТОК НАУКОВИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ПСИХОЛОГІЧНУ ДОПОМОГУ

Психологічна допомога – один з напрямків соціально корисної діяльності, що найбільш динамічно розвивається. Маючи трохи більше ніж сто років історії, психологічна допомога має попит у різних галузях людської життєдіяльності: від промисловості до охорони здоров'я. Ця діяльність включає в себе ряд спеціальностей, кожна з яких має своє коло завдань і методів. В загальному вигляді, як пише А. Ф. Бондаренко, «Психологічна допомога є галузь і метод діяльності, що призначені для сприяння людині і суспільству в рішенні широкого кола проблем, породжуваних душевним життям людини в соціумі» [1].

Психологічна допомога як професійна діяльність розвивалася, з одного боку, в рамках медичних установ та медичної моделі допомоги як психотерапія, а з іншого –лення практики відбувалося і теоретичне осмислення різних видів психологічної допомоги.

Вперше поняття психотерапія з'явилося наприкінці XIX століття і було введено англійським лікарем Д. Тьюком. В даний час в світі налічується, за різними оцінками, більше 100 напрямків психотерапії. Відповідно, існує проблема визначення цього виду психологічної допомоги.

Незважаючи на розмаїтість формулювань, можна сказати, що психотерапія як психологічна практика – це діяльність спрямована на позбавлення від різних психологічних і соматичних проблем за допомогою психологічних методів [5]. «Психотерапія у теперішній час не є галуззю наукових знань і практичних підходів, що однозначно розуміється. Являє собою лише їх поєднання і частково взає-

окономічними, екологічними та філософськими настановами і надзвичайно широ-

ким спектром застосування. В загальних рисах Бастін визначає психотерапію як особливий вид міжособистісної взаємодії, при якому пацієнтам надається професійна допомога психологічними засобами при вирішенні проблем або труднощів психічного характеру, що у них виникають» [3, с. 655].

При визначенні консультування ми стикаємося з такими ж проблемами, що і у випадку психотерапії. Наприклад, Карл Роджерс дає таке перше визначення свого недирективного, клієнт-центрованого підходу в консультуванні: «Ефективне консультування являє собою певним чином структуровану, вільну від приписів взаємодія, яка дозволяє клієнту досягти усвідомлення самого себе настільки, що це дає йому можливість зробити позитивні кроки в світлі його нової орієнтації» [4, с. 25]. Психотерапевтична енциклопедія визначає консультування як «Професійну допомогу пацієнтові у пошуку розв'язання проблемної ситуації» [3, с. 591]. American Personnel and guidance Association в положенні про ліцензування і прийомів консультування як «застосування спеціальних консультативних процедур і прийомів з інших областей науки про поведінку для допомоги в навчанні способам вирішення проблем і прийняття рішень, що пов'язані з кар'єрою, особистісним розвитком, сім'єю і шлюбом або іншими міжособистісними відносинами» [2, с. 10]. В цьому визначенні немає ясності щодо змісту процесу консультування, але добре визначене головне завдання: навчання.

Англійське слово «counsel», від якого походить поняття консультування, має наступні значення: обговорення, нарада, порада, намір. Тобто психологічне консультування – це, насамперед розмовна практика, присвячена обговоренню планів і намірів людини, що задовольняє прагнення клієнта порадитися з приводу найкращих способів здійснення цих планів. Це певним чином організоване дорадництво з приводу ускладнень, що виникли у клієнта і можливостей їх одолання.

Особливий різновид психологічної допомоги – психологічна корекція – це спрямований психологічний вплив на певні психологічні структури з метою забезпечення повноцінного розвитку та функціонування індивіда» [3, с. 592]. Цей термін з'явився в 70-ті роки, коли психологи нашої країни стали активно працювати в галузі психотерапії. Але психотерапія – це лікувальна практика, якою за законом може займатися тільки лікар, що має вищу медичну освіту. Для того, щоб психолог міг надавати психологічну допомогу, був введений цей термін. В даний час це поняття надавати психологічну допомогу, був введений цей термін. В даний час це поняття існує в трояку змістовному наповненні. У першому випадку психологічна корекція відповідає наведеному вище визначенню, отримуючи при цьому додавання або залежне слово, що визначають специфіку і зону допомоги: нейропсихологічна корекція, корекція поведінки, корекція відносин і т. ін. З іншого боку, у медичній психотерапії психологічна корекція розуміється як діяльність, що вирішує завдання психотерапії психологічна корекція розуміється як діяльність, що вирішує завдання психотерапії поширення набуло третє трактування поняття психологічної корекції, як системи психологічного впливу на дитину для попередження або подолання відхилень у розвитку і поведінці. По суті, психологічна корекція розуміється у всьому світі як дитяча психотерапія.

У сучасній теорії психологічної допомоги існує проблема відмінностей різних її видів один від одного. Слід зазначити, що у теперішній час в світі немає єдиного підходу до розмежування консультування і психотерапії. Деякі практики вважають, що в розмежуванні немає необхідності, і використовують обидва поняття як синоніми. Інші ж вважають, що таке розмежування має бути зроблено.

Вирішивши позначити різницю між консультуванням і психотерапією, ми стикаємося з тим, що межі цих відмінностей часом настільки розмиті, що неможливо

прійти до згоди у всіх деталях. R. R. Cottone висловив думку, що хоча відмінності між консультуванням і психотерапією можуть бути визначені, спираючись на такі фактори, як історія виникнення і розвитку, тип клієнта та умови здійснення діяльності, розбіжність у цілях і ступені серйозності проблем клієнта, ці відмінності поступово зникають, оскільки сучасні клінічні програми надають можливість і для «консультування», і для «терапії», а фахівці, які пройшли підготовку як консультанти, працюють в тих самих умовах, в яких традиційно могли працювати лише психологи і психіатри [6]. Але, незважаючи на таке злиття на практиці, консультування та психотерапія являють собою різні види діяльності.

Д. Блочер проводить розмежування між консультуванням і психотерапією, визначаючи мету консультування, як розвиток – освіта – профілактика, а мету психотерапії – як виправлення – регулювання – лікування. Р. Джордж і Т. Крістіані відзначають, що поступове просування цих областей діяльності назустріч один одному призвело до того, що керівництво виявилось на одному кінці континууму, психотерапія на іншому, а консультування – між ними. І тоді різниця між цими трьома галузями діяльності можна побачити найкращим чином, розглянувши відношення цих рівнів континууму до ряду загальних елементів, а саме: цілі, клієнти, умови здійснення діяльності, вимоги до фахівців і методи [2].

В теорії і практиці сучасної психологічної допомоги можна виділити дві загальні орієнтації. Перша з них дотримується медичної моделі взаємодії психотерапевта і клієнта (пацієнта). Психотерапія в цьому випадку спрямована на позбавлення клієнта від хворобливих симптомів за допомогою спеціальних процедур. Психотерапевт виступає тут як авторитетний (і найчастіше авторитарний) експерт, повністю контролює процес психотерапії і несе всю повноту відповідальності за результат. Сюди можна віднести когнітивні і поведінкові моделі психотерапії, наприклад раціонально-емоційну поведінкову терапію А. Елліса, частково патогенетичну психотерапію за В. М. Мясіщевим і нейро-лінгвістичне програмування та ін.

Інша модель припускає збільшення відповідальності пацієнта за процес і результат психотерапії. Мета терапії – особистісна зміна і розвиток пацієнта під впливом психотерапевтичного досвіду. Психотерапевт виступає тут як рівноправний співрозмовник, жива незалежна особистість, яка допомагає іншій особистості відшукати в собі і своєму найближчому оточенні ресурси для зміни і розвитку. Відповідальність за процес і результат психотерапії в більшому ступені тут переходить до пацієнта. Така модель реалізує себе в рамках клієнт-центрованої терапії К. Роджерса, гештальт-підходу Ф. Перлза, екзистенційної психотерапії та ін. «Немедична» модель психотерапевтичних відносин одержала в останні кілька десятиліть широке розповсюдження серед практикуючих психотерапевтів в нашій країні завдяки розвитку гуманістичної психології [1].

Отже, психологічна допомога за час свого становлення і розвитку як професійної діяльності пройшла шлях від авторитарних, директивних відносин між фахівцем, що надає допомогу і клієнтом до суб'єкт-суб'єктного підходу у допомагаючих відносинах. За цей час поширилася сфера застосування психологічної допомоги, було напрацьовано величезний технічний потенціал, створено безліч теорій і моделей допомагаючої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика / А. Ф. Бондаренко. – М.: Институт Психотерапии, 2000. – 336 с.
2. Джордж Р. Консультирование: теория и практика / Р. Джордж, Т. Кристиани. – М.: ЭКСМО, 2012. – 448 с.
3. Психотерапевтическая энциклопедия / Под ред. Б.Д. Карвасарского. – СПб.: ПИТЕР, 1998. – 752 с.
4. Роджерс К., Консультирование и психотерапия. Новые подходы в области практической работы: монография: Пер. с англ. / К. Роджерс. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2010. – 463 с.
5. Шадура А. Ф. Консультирование как психотерапия или особенности научной терминологии / А. Ф. Шадура // Школьный психолог. - 2012. - № 1. - С. 14.
6. George R. L., Counseling. Theory and Practise / R. L. George, T. S. Cristiani. – Boston, Allyn&Bacon, 1995. – 326 p.

Ильяшенко В. И.

студентка кафедры общей психологии
и психологии развития личности

Бас К. С.

студентка кафедры общей психологии
и психологии развития личности
Научный руководитель: **Буганова В. Н.**
кандидат психологических наук,
доцент кафедры общей психологии
и психологии развития личности

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
г. Одесса, Украина*

РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ

Целью данного проекта является исследование современного молодого человека. Мы выяснили, что представляют собой сегодняшние молодые люди, чем они интересуются, какие у них увлечения и ценности, какими способностями они обладают, как себе представляют окружающий мир и свою роль в нём, как планируют свою будущую жизнь. Также нас интересовали проблемы, с которыми они сталкиваются в своей жизни и те способы, которыми они решают возникающие трудности.

Для данного опроса мы использовали специальную анкету «100 ВОПРОСОВ О ТЕБЕ И МИРЕ», направленную на выявление основных представлений молодых людей о себе и своем месте в окружающем мире.

Опрос был анонимным. Вначале молодым людям объясняли цель исследования, мотивировали их максимально искренне и подробно отвечать на поставленные вопросы, отвечали на возникшие у них вопросы. Полученные результаты обрабатывались с помощью методов математической статистики.